

7: was: bruikbaar
geworden

Naast onwil heerst ook onzekerheid: welk verhaal valt hier te vertellen? De schuchterheid over het historisch verhaal is vooral een gevolg van veranderingen in de samenleving. Nederland is ‘ontzuid’. Kerken en politieke bewegingen hebben aan overtuigingskracht ingeboet. Het (emancipatie-)verleden van de eigen bevolkingsgroep is minder **relevant gemaakt**. Bijpassende rituelen zijn vervaagd. De geschiedenis is minder vanzelfsprekend. Niet langer zijn hieraan wijze lessen en aansporingen te ontleen. Historische kennis is verschaald tot eruditie.

8: add

Als we weer historisch besef willen kweken, dan gaat het niet zozeer om de weetjes: de jaartallen van rampen, vorsten en ontdekkingen — al is daar op zich **zelf** helemaal niets mis mee. Het gaat om de gedachte dat het heden niet goed te begrijpen valt zonder enig inzicht in de ontwikkeling tot dat heden. Anders gezegd, het gaat om het vermijden van het misverstand dat de wereld een schouwtoneel is waarvoor iedere dag het doek opnieuw wordt opgehaald.

Tegen deze ambitie klinken doorgaans twee bezwaren. Het eerste is dat dit allemaal voortvloeit uit nostalgie. Oude schoolmeesters zouden een achterhaald verlangen koesteren naar de overzichtelijkheid van de ‘nationalistische en etnocentrische geschiedschrijving van onze blanke voorvaderen’. Dit klinkt al erg genoeg, maar gewoonlijk volgt dan nog dat we nu eenmaal in een ‘postmoderne wereld’ leven. De fragmentatie van mens en samenleving is niet langer in een consistent verhaal te vatten. ‘Laat duizend bloemen bloeien’ en het komt vanzelf wel goed.

Het tweede bezwaar is dat historisch besef op zichzelf, als een manier om naar de werkelijkheid te kijken, een tijdelijk verschijnsel is. Het is aan het eind van de achttiende eeuw opgekomen, beleefde zijn bloeitijd in de negentiende eeuw en zal nu ten onder gaan. We leven in een ‘posthistorische wereld’. Dit bezwaar versterkt de gedachte — die ook bij enkele belangrijke historici leeft — dat de strijd al is verloren en dat het geschiedenisonderwijs maar beter helemaal kan worden afgeschaft. Belangstelling voor geschiede-

nis is op z'n best een oude-mannenkwaal.

- test

- test nog een test

9: add

- test

- test

En zo mogen we kiezen uit tuchteloosheid of vruchteloosheid. Het gevolg van deze verwarring is de opmerkelijke dictatuur van het nu en hier, het zogenaamde presentisme. Bijna tien jaar geleden merkte Rudy Kousbroek al eens op dat in Nederland, in tegenstelling tot allerlei andere landen, vooral de gedachte leeft dat weinig uit het verleden nog interessant of waardevol kan zijn: “Dat is wat in dit land dat eigenaardige gevoel geeft dat er een dimensie ontbreekt.” In het openbare debat is de continuïteit met het verleden nagenoeg afwezig.

Een dergelijke Continuïteit wordt veelal gevonden in een canon: een geheel aan kennis en inzichten, aan ordening en interpretatie van het verleden. Daaraan dienen we meteen toe te voegen dat een dergelijk geheel niet onveranderlijk is. Integendeel, een canon mag en kan niet worden gecanoniseerd. Essentieel is juist dat deze voortdurend onderwerp is van reflectie. Wie en wat verdienen een plek in de canon en waarom? Michaël Zeeman zei hierover eens: “De canon leert geen vaststaande grootheden, de canon onderwijst lezen, kijken en luisteren, dat is kritisch oordelen.” De canon nodigt uit tot kritiek, tot aanvulling en in ieder geval tot gebruik.

10: delete
11: was: c
12: was: doorgaans

We hebben geprobeerde een beknopte canon te formuleren voor de ‘Nederlandse’ geschiedenis. Bij de samenstelling hebben drie criteria een rol gespeeld. Hoe heeft het huidige Nederland zich gevormd? Welk politiek-bestuurlijk systeem was in dit gebied overheersend? Welke ontwikkelingen hebben de Nederlandse samenleving sterk hebben beïnvloed?

13: a comment
without highlighting

14:

Aan deze proeve van een canon zouden we een motto willen meegeven dat aan **Willem van Oranje** is toegeschreven: ‘Hoop is niet vereist om ergens aan te beginnen, succes niet nodig om te volharden.’